

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

УДК 33.659

Євсеїчева К. П., студентка 4 курсу
факультету економіки і права
ХНЕУ ім. С. Кузнеця,

Однією з найважливіших сфер господарської діяльності підприємства є його інвестиційна діяльність, пов'язана з вкладенням коштів у реалізацію довгострокових і середньострокових проектів. Ефективна діяльність фірм, підприємств і організацій в довгостроковій перспективі, забезпечення високих темпів їх розвитку та підвищення конкурентоспроможності в значній мірі визначається рівнем їх інвестиційної активності і діапазоном інвестиційної діяльності. В аспекті викладеного набуває наявність науково-методичного забезпечення обґрунтування доцільності інвестицій.

Широке коло питань і методів їх вирішення, пов'язаних з обґрунтуванням здійснення інвестиційної діяльності на підприємстві та оцінкою ефективності інвестиційних проектів суб'єктів господарювання, висвітлюється у працях вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів: Бейли Дж., Бланка І., Віленського П., Ідрисова А., Лившиця В., Несветаева І.А., Павлової А., Рейлі К., Смоляка С., Царьова В., Черваньов Д., Шарпа У. та ін. [1-2; 4-9].

Узагальнюючи праці провідних вчених, можна зробити висновок, що, незважаючи на проведення глибоких і обґрунтованих досліджень з інвестиційної тематики, яка є надзвичайно важливою для України, вивчення кола проблем щодо оцінки ефективності не можна вважати завершеним через багаторазову зміну умов інвестування.

Цей факт підтверджує необхідність здійснення подальших досліджень підходів, методів управління процесом інвестування підприємств з метою визначення інвестиційно привабливих об'єктів реальних капіталовкладень, розроблення механізмів їх групування й

формування портфеля реальних інвестицій за переважними для інвесторів критеріями.

Метою статті є систематизація теоретичних та методичних засад щодо оцінки ефективності інвестиційних проектів.

В організації якісного управління підприємством, розробці його стратегічного плану і утвердженні довгострокових рішень варто перш за все звернути увагу на оцінку доцільності інвестицій, які необхідні організаціям для поновлення і створення матеріально-технічної бази, нарощування обсягів виробництва, освоєння нових видів продукції, заміни основних засобів.

Відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності, інвестиції - це активи, які використовуються компанією для збільшення багатства за рахунок різного виду доходів, які отримані від об'єктів інвестування [4].

Найважливішим завданням для підприємства є визначення, чи є майбутнє капіталовкладення вигідним, а також вибір найбільш оптимального варіанту можливих інвестицій.

Тому шляхи підвищення ефективності інвестицій є складовою частиною загальної фінансової стратегії підприємства. При виробленні інвестиційної політики слід керуватися такими принципами [2]:

- досягнення соціального, економічного і науково-технічного ефекту від розглянутих заходів;
- отримання найбільшого прибутку при мінімальних інвестиційних витратах;
- використання державної підтримки;
- раціональне розпорядження коштами;
- залучення субсидій і пільгових кредитів, приватних іноземних інвесторів і міжнародних кредитних організацій;
- забезпечення мінімізації інвестиційних ризиків, які пов'язані з реалізацією конкретних проектів;
- забезпечення ліквідності інвестицій при значних змінах кон'юнктури ринку, стратегії розвитку підприємства, зміні зовнішнього інвестиційного середовища [2].

При пошуку шляхів підвищення ефективності використання інвестицій, рекомендується визначити загальний обсяг інвестицій і способи раціонального використання коштів, можливостей залучення додаткових грошових ресурсів з фондового і кредитного ринків.

Розрахунок ефективності інвестиційних вкладень найчастіше проводиться за різними алгоритмами з використанням різної структури грошових потоків і обмежується використанням традиційних методів приведення надходжень майбутніх періодів до теперішнього рівня (метод дисконтування), а також методів приведення теперішнього рівня до майбутнього (методом накопичення).

Відсутній також єдиний погляд на постановки розв'язуваних задач і обґрунтування вибору ставки дисконтування. Основні показники ефективності інвестиційного проекту наведені в табл.1.

Таблиця 1

Основні показники оцінки ефективності інвестиційного проекту

Назва показника	Формула розрахунку	Необхідність
Чистий дисконтований дохід (NPV)	$NPV = \sum_{i=0}^{t=T} \frac{CF_t}{(1+r)^t} - \sum_{i=0}^{t=T} \frac{C_{0t}}{(1+r)^t}$	Дає змогу отримати абсолютну величину ефекту від реалізації проекту
Внутрішня норма дохідності (IRR)	$\sum_{i=0}^{t=T} \frac{CF_t}{(1+IRR)^t} + \sum_{i=0}^{t=T} \frac{(C_0) \times t}{(1+IRR)^t} = 0$	Показує верхню межу припустимого рівня дисконтної ставки, перевищення якої робить проект збитковим
Модифікована внутрішня норма дохідності (MIRR)	$\sum \frac{(C_0)_t}{(1+r)^t} = \frac{\sum_{t=0}^T CF_t (1+r)^{T-t}}{(1+MIRR)^T}$	Модифікована Внутрішня норма дохідності MIRR передбачає знаходження такої внутрішньої норми дохідності, яка зрівнює поточну оцінку інвестиційних витрат та майбутню вартість грошового потоку за проектом, і розраховується при визначеній відсотковій ставці.
Індекс прибутковості (PI)	$PI = \frac{\sum_{t=0}^T \frac{CF_t}{(1+r)^t} - \sum_{t=0}^T (C_0)_t}{\sum_{t=0}^T \frac{(C_0)_t}{(1+r)^t}}$	Дає змогу отримати відносну величину ефекту від реалізації проекту

Продовження табл. 1

Середня норма рентабельності (ARR, %)	$ARR = \frac{\sum_{t=0}^T CF_t}{T \times C_0}$	Показує співвідношення між середньорічними надходженнями та початковими інвестиціями
Період окупності (PB)	$C_0 = \sum_{i=1}^{PB} CF_t$	Дає змогу визначити, який проміжок часу необхідний для того, щоб відшкодувати початкові інвестиції
Дисконтований період окупності (BPB)	$C_0 = \sum_{i=1}^{BPB} \frac{CF_t}{(1+r)^t}$	Дає змогу визначити, який проміжок часу необхідний для того, щоб відшкодувати початкові інвестиції з урахуванням часу

де, CF_t – грошовий потік у році t ,

C_0 – початкові інвестиції,

T – економічний строк життя інвестицій,

t – порядковий номер року від початку реалізації проекту,

R – відсоткова ставка доходності, що вимагається від проекту.

Варто також зазначити, що у світовій практиці рекомендується оцінювати наступні види ефективності [6]:

- ефективність проекту загалом;
- ефективність участі в проекті.

Під ефективністю проекту загалом розуміється ефективність проекту, реалізованого «єдиним учасником за рахунок власних коштів».

Із цієї причини показники ефективності визначаються на підставі грошових потоків тільки від інвестиційної й операційної діяльності» [3].

Ефективність участі в проекті визначається з метою перевірки реалізованого інвестиційного проекту і зацікавленості в ньому всіх його учасників;

Підводячи підсумки, можна сказати що, систематизовані показники оцінки ефективності інвестицій допоможуть у розрахунках для

застосування до будь-яких типів інвестиційних проектів незалежно від їхніх технічних, технологічних, фінансових, галузевих або регіональних особливостей. Грамотна інвестиційна політика зумовлює зростання економіки. Збільшення реального капіталу суспільства (придбання машин і обладнання, модернізація і будівництво будівель, споруд) підвищує виробничий потенціал економіки. Інвестиції у виробництво, в нові технології сприяють випуску конкурентоспроможної, що користується попитом.

Література

1. Идрисов А. Б. Планирование и анализ эффективности инвестиций / А. Б. Идрисов – М. : Про-Инвест-И, 2005. – 157 с.
2. Макарова Ю. Г. Инвестиционная политика предприятия : сущность и этапы / Ю. Г. Макарова, Е. А. Павлова, А. М. Ковалева // Молодой ученый. – 2012. – №12. – С. – 232 – 233.
3. Никонова И. А. Финансирование бизнеса / И. А. Никонова М. : Альпина - Паблишер, 2008. – 196 с.
4. Шарп У. Инвестиции : пер. с англ. / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бэйли. – М. : ИНФРА, 207. – 1027 с.
5. Черваньов Д. М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств / Д. М. Черваньов. – К. : Знання – Прес, 2008. – 622 с.
6. Царёв В. В. Оценка экономической эффективности инвестиций / В. В. Царёв. – СПб. : Питер, 2009. – 464 с.
7. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент / И. А. Бланк. – К. : Эльга Н, Ника – Центр, 2011. – 448 с.
8. Несветаев Ю. А. Экономическая оценка инвестиций / Ю. А. Несветаев. – М. : МГИУ, 2010. – 163 с.
9. Виленский П. Л. Оценка эффективности инвестиционных проектов : теория и практика / П. Л. Виленский, В. Н. Лившиц, С. А. Смоляк. – М. : Дело, 2004. – 888 с.

Науковий керівник,
к.е.н., доц.

Іпполітова І. Я.

Опубліковано в авторській редакції